

**Praktische tips bij alimentatierekenen en
samengestelde gezinnen**

2 ■ 2024

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 3
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Prof. mr. dr. Sven Brinkhoff
Mr. drs. Marije Jeltens
Mr. dr. Sander Kole
Mr. dr. Lies Punselie
- **Docent** Mr. Johan de Wit
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam

© 2024 JurisDidact, Gorssel
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 194,50 (excl. btw), tenzij anders vermeld. Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 4

Pretoets – 6

Blok A

Alimentatierekenen in het algemeen

A1 Inleiding – 9

A2 Netto besteedbaar inkomen – 11

A3 Behoefteberekening van kinderen – 16

A4 Draagkracht voor kinder- en partneralimentatie – 19

A5 Overig – 20

Blok B

Samengestelde gezinnen

B1 Inleiding – 22

B2 Hoofddregels in de wet en jurisprudentie – 23

B3 Stappenplan met rekenvoorbeelden – 28

Afkortingenlijst – 37

Antwoorden pretoets en casuïstiek – 38

Noten – 40

Toetsvragen – 41

Inleiding

Er zijn veel cursussen op het gebied van alimentatie, waarin in algemene zin het systeem van het alimentatierecht en -rekenen wordt uitgelegd. Deze cursus gaat verder waar die cursussen ophouden en richt zich op de praktische kant van het rekenen. Ook komt het gecompliceerde leerstuk van de samengestelde gezinnen aan bod. Op dat gebied is momenteel een discussie gaande in de rechtspraak en de literatuur over de wijze van berekenen. Voor het nu toe gebruikelijke stappenplan is een alternatieve methode voorgesteld. Zowel dit huidige stappenplan als de alternatieve methode komen uitgebreid aan bod aan de hand van rekenvoorbeelden.

Allereerst worden praktische tips gegeven bij de berekening van het netto besteedbaar inkomen conform het brutomodel. Wat zijn daarbij veelgemaakte fouten of omissies? En hoe vertaalt het netto besteedbaar inkomen zich naar de behoefte en de draagkracht? Welke afwijkingen zijn daarbij mogelijk? En hoe kan je je zaak zo aan de rechter presenteren dat de kans het grootst is dat die daarin meegaat?

Vervolgens richten we ons op de samengestelde gezinnen. Hoe moet worden omgegaan met een samenloop van meerdere onderhoudsverplichtingen? Welke kaders geven de wetgever en de Hoge Raad daarvoor? Welke stappen zet de rechter bij de beoordeling van een dergelijke zaak? Welke alternatieven zijn denkbaar en hoe kan je de rechter daar warm voor maken?

Deze cursus is bedoeld voor de advocaat met basiskennis van alimentatie en geeft praktische handvatten bij de berekening van alimentatie in het algemeen en bij samengestelde gezinnen in het bijzonder.

Deze cursus bestaat uit de volgende blokken:

Alimentatierekenen in het algemeen **Samengestelde gezinnen**

Blok A **Blok B**

■ **Doelstellingen**

Na afloop van deze juridische nascholing:

- herken je veelgemaakte fouten en weet je die zelf te voorkomen;
- weet je hoe je jouw zaak het beste aan de rechter kan presenteren;
- ken je de regels over de verdeling van draagkracht bij samengestelde gezinnen;
- heb je inzicht in de stappen die de rechter zet bij de berekening van alimentatie bij samengestelde gezinnen.

- *Opmerking* Deze cursus bestaat uit twee gedeeltes, Blok A en Blok B. Voor beide blokken dien je ongeveer 1,5 uur uit te trekken.
- *Criteria toets* Je slaagt voor de eindtoets als je minimaal 6 van de 10 vragen juist beantwoordt. Je kunt tweemaal herkansen. De resultaten van de pretoets tellen niet mee voor de eindscore.
- *Over de docent* Mr. J.A.M.H. (Johan) de Wit is juridisch adviseur bij de Rechtbank Midden-Nederland. Hij adviseert rechters bij de behandeling van alimentatiezaken en huwelijksvermogensrechtzaken. Ook is hij lid van het dagelijks bestuur van de Expertgroep Alimentatie. In het verleden is hij werkzaam geweest als advocaat. Deze cursus is op persoonlijke titel geschreven.

Om voor jezelf te bepalen wat je kennisniveau is van dit onderwerp, kun je vrijblijvend de pretoets maken. De resultaten van deze pretoets tellen niet mee voor de eindscore.

- 1 Sinds wanneer wordt ook de partneralimentatie forfaitair berekend?
 - A Sinds 1 januari 2013.
 - B Sinds 1 april 2013.
 - C Sinds 1 januari 2020.
 - D Sinds 1 januari 2023.

- 2 Hoe hoog is het woonbudget in de draagkrachtformule?
 - A 25% van het NBI.
 - B 30% van het NBI.
 - C 33% van het NBI.
 - D € 1.270 per maand (in 2024).

- 3 Wat moet je doen als een werknemer een fiscale bijtelling heeft voor het privégebruik van de auto van de zaak?
 - A Deze bijtelling dien je apart op te tellen bij het fiscaal loon als vermeld op de jaaropgaaf.
 - B Je moet de extra belasting die de werknemer hierdoor betaalt in mindering brengen op de draagkracht.
 - C Deze bijtelling neem je mee als last in de draagkrachtformule.
 - D Deze bijtelling breng je in mindering op het fiscaal loon als vermeld op de jaaropgaaf.

- 4 Wat doe je met het kindgebonden budget bij de berekening van kinderalimentatie?
 - A Deze breng je in mindering op de behoefte van het kind.
 - B Deze breng je in mindering op de berekende bijdrage.
 - C Deze tel je op het bij inkomen voor de draagkracht.
 - D Niets.

- 5 Wat is het voornaamste verschil tussen het NBI dat bij de behoefte wordt gebruikt en het NBI dat bij de draagkracht wordt gebruikt?
- A Er is geen verschil.
 - B Bij het NBI voor de behoefte kijk je naar wat partijen verdienen voordat ze uit elkaar gingen en bij het NBI voor de draagkracht kijk je naar wat ze nu verdienen of redelijkerwijs kunnen verdienen.
 - C Bij het NBI voor de behoefte houd je rekening met een fiscaal voordeel in verband met de eigen woning en bij het NBI voor de draagkracht niet.
 - D Bij het NBI voor de behoefte houd je rekening met betaalde pensioenpremies en bij het NBI voor de draagkracht niet.
- 6 Wat is te vinden in het Rapport Alimentatienormen van de Expertgroep Alimentatie?
- A Aanbevelingen over de manier van berekenen van de behoefte en de draagkracht.
 - B Regels over de verdeling van alimentatie bij samengestelde gezinnen.
 - C Wettelijke regels over de vaststelling van alimentatie.
 - D Fiscale adviezen voor partijen in een alimentatieprocedure.
- 7 Wat is een reden om een eerder vastgestelde behoefte van een kind opnieuw te berekenen?
- A Als een van de ouders een kind met een ander krijgt.
 - B Als het inkomen van een ouder is gedaald tot onder het nettogezinsinkomen.
 - C Als het inkomen van een ouder is gestegen tot boven het nettogezinsinkomen.
 - D Als een van de ouders een nieuwe relatie krijgt.
- 8 Waarmee houd je geen rekening bij het bruto van de behoefte aan partneralimentatie?
- A Met de inkomensafhankelijke bijdrage voor de Zorgverzekeringswet die de alimentatiegerechtigde over de ontvangen partneralimentatie moet betalen.
 - B Met het belastingvoordeel dat degene die partneralimentatie betaalt, zal kunnen realiseren.
 - C Met het effect op de heffingskortingen dat de ontvangst van de partneralimentatie zal hebben voor de alimentatiegerechtigde.
 - D Met de inkomstenbelasting die de alimentatiegerechtigde over de ontvangen partneralimentatie moet betalen.

9 Welke percentages voor de zorgkorting beveelt de Expertgroep Alimentatie aan?

- A 5%, 15%, 25% en 35%.
- B 15%, 25%, 35 en 50%.
- C 15%, 20%, 25% en 30%.
- D 5%, 10%, 15% en 20%.

10 Waarover berekent de rechter de zorgkorting?

- A Over de totale kosten van de kinderen, dus het behoeftetabelbedrag vermeerderd met bijzondere kosten, zoals kosten voor kinderopvang.
- B Over de draagkracht van de ouder die de kinderalimentatie moet betalen.
- C Over de draagkracht van de ouder die de kinderalimentatie zal ontvangen.
- D Over het behoeftetabelbedrag.

CASUS 1

Yvonne en Jelle

Yvonne en Jelle zijn in 2017 getrouwd. Zij kunnen hun geluk niet op als in 2019 Feije wordt geboren. In 2021 worden zij ook de trotse ouders van Hugo. Omdat Yvonne een beter betaalde baan heeft, besluiten ze dat Yvonne zich op haar carrière blijft richten. Jelle zegt zijn baan op en gaat als freelancer aan de slag, wat hem in staat stelt makkelijk zijn werk te combineren met de zorg voor de kinderen.

Het leven met twee jonge kinderen gaat echter niet altijd over rozen. De spanningen tussen Yvonne en Jelle lopen steeds meer op. Voor Jelle wordt de combinatie van werk, zorg voor de kinderen en de spanningen thuis te veel. Hij belandt in 2023 in een burn-out en valt daardoor flink terug in inkomen. Jelle zoekt afleiding achter de computer en belandt al snel op obscure goksites. Als op een dag een aanmaning op de deurmat valt voor een fikse gokschuld, is voor Yvonne de maat vol. Zij verlaat de woning en neemt de kinderen mee. Zij vindt snel een huurwoning waar zij zichzelf en de kinderen inschrijft. Zowel Yvonne als Jelle schakelen ieder een advocaat in en de echtscheidingsprocedure wordt gestart. Na bemiddeling komen Yvonne en Jelle een co-ouderschapsregeling overeen, waarbij de kinderen afwisselend een week bij Yvonne en bij Jelle verblijven. Ook wordt er gesproken over een bedrag aan kinder- en partneralimentatie dat Yvonne aan Jelle zal betalen. Yvonne wil daarbij voor de behoefte uitgaan van de inkomsten uit 2023.

- a Wat zou de advocaat van Jelle daartegen kunnen inbrengen?

De advocaat van Jelle betoogt dat Yvonne alle kosten van de kinderen moet dragen, omdat Jelle flink in de schulden is geraakt.

b Wat zou de advocaat van Yvonne daartegen kunnen inbrengen?

Inmiddels is Jelle weer aan het werk gegaan en verdient hij een modaal inkomen. De advocaten vragen zich bij het maken van de draagkracht-berekening af wie er nu recht heeft op de inkomensafhankelijke combinatiekorting.

c Wie kan hier aanspraak maken op de inkomensafhankelijke combinatiekorting?

■ **Juridisch kader**

Voor het berekenen van alimentatie biedt de wet weinig houvast. Art. 1:397 lid 1 BW bepaalt slechts dat de hoogte van de alimentatie afhankelijk is van enerzijds de behoefte van de onderhoudsgerechtigde en anderzijds de draagkracht van de onderhoudsplichtigen. De Expertgroep Alimentatie van de Rechtspraak (expertgroep) heeft de taak opgepakt om deze begrippen nader in te vullen. Daarvoor heeft zij richtlijnen opgesteld die zijn neergelegd in het Rapport Alimentatienormen (het rapport).¹ Omdat het richtlijnen zijn, is afwijking daarvan steeds mogelijk, zelfs zonder nadere motivering.² Toch zien we in de praktijk dat rechters niet snel geneigd zijn hiervan af te wijken en dat zij soms denken dit te moeten motiveren.

■ **NBI en brutomodel**

Per 1 januari 2024 is het rapport qua vorm, opzet en taal grondig gewijzigd. In deze vernieuwde versie van het rapport is een belangrijke rol weggelegd voor het begrip netto besteedbaar inkomen (NBI). Dat is het bruto-inkomen verminderd met de daarover verschuldigde verplichte premies en inkomstenbelasting.³ Dit NBI is zowel van belang bij de berekening van de behoefte als bij de berekening van de draagkracht. De berekening van dat NBI is niet altijd gemakkelijk. Om het NBI te kunnen berekenen, moet je niet alleen beschikken over de gegevens van het inkomen en het vermogen, maar moet je ook kennis hebben van het fiscale stelsel. Om de berekening van het bruto-inkomen naar het NBI te vergemakkelijken, heeft de expertgroep een brutomodel ontwikkeld dat sterk op een belastingaangifte lijkt.

■ **Verskillende rekenprogramma's**

Dit brutomodel is opgenomen in de verschillende rekenprogramma's die in de rechtspraak zijn ontwikkeld. De rechtspraak hanteert daarbij het rekenprogramma INA. Veel advocaten maken weer gebruik van de programma's Split-Online, Aliment of nog andere

programma's. Hierna komt vooral het berekenen met INA aan bod. Dat zal op sommige punten afwijken van de andere genoemde rekenprogramma's. Het is echter goed om te weten welke stappen de rechter moet zetten in diens berekening, zodat je ook weet waar je extra aandacht voor moet vragen.

→ Overigens is het vaak niet de rechter maar de griffier die de berekening maakt. De griffier op de zitting is in alimentatiezaken vaak een (universitair afgestudeerd) gerechtsjurist of juridisch adviseur. De griffier heeft als taak om de rechter te adviseren en ondersteunen bij de voorbereiding, op de zitting, in de raadkamer en bij het schrijven van de beschikking. In de praktijk is het vrijwel altijd de griffier die de eerste conceptbeschikking schrijft en de berekeningen maakt. Houd dus op de zitting ook in de gaten of de griffier je verhaal lijkt te volgen. Zie je daar een verwarde of vragende blik, dan is het verstandig je punt nog nader toe te lichten.

A2

Netto besteedbaar inkomen

■ Het brutomodel

Het NBI is als het ware de spil van het alimentatierekenen omdat dit begrip zowel een rol speelt bij de berekening van de behoefte als bij de berekening van de draagkracht. Wel kijk je bij de behoefte naar een ander NBI dan bij de draagkracht. Bij de behoefte gaat het namelijk om het NBI dat partijen samen gebruikelijk te besteden hadden tijdens hun relatie. Bij de draagkracht gaat het om het NBI dat een onderhoudsplichtige of -gerechtigde nu heeft of het NBI dat hij of zij redelijkerwijs zou kunnen behalen (verdiencapaciteit). Voor de berekening van het NBI is het brutomodel ontwikkeld dat bestaat uit de posten 41 tot en met 144. Tot en met post 121 ziet dit op de berekening van het bruto-inkomen naar het NBI. Hierna staan we stil bij diverse posten uit dit model en veelgemaakte fouten daarbij.

■ Inkomen uit dienstverband of uitkering

In de posten 41 tot en met 60 kan je het inkomen uit dienstverband of uitkering invullen.

→ Let allereerst goed op de periode waarop het inkomen betrekking heeft. Bij de meeste salarissen en uitkeringen vindt de uitbetaling per maand plaats. Er zijn echter ook sectoren (bijvoorbeeld de zorg) waarin het gebruikelijker is om het loon per vier weken uit te betalen. Daarnaast zie je bij uitzendkrachten of nulurencontracten vaak dat de betaling iedere week plaatsvindt. Met name bij een salaris per vier weken gaat het wel eens mis. Vaak is aan de hoogte van het salaris niet direct te zien of het ziet op een periode van een maand of van vier weken. Kijk daarom goed naar de salarisspecificatie en meer specifiek naar de post 'kleur/tabel' (indien aanwezig). Daaruit valt in één oogopslag te lezen of het

per maand of per vier weken is. Ontbreekt die post op de specificatie, kijk dan naar de post 'dagen tijdvak'. Staat daar 21,67 dagen, dan ziet het op een maandloon. Staat daar 20 dagen, dan ziet het op een loon per vier weken.

Salaris periode 2022-2

Pers nr.:	1	In dienst:	1-1-2013	Kleur/Tabel:	wit/4	Weken	Periode:	2022-2
BSN:		Uit dienst:	-	LH/LHKorting:	Ja/Ja		Run nummer:	2
Geboortedatum:		Stam Salaris:	3.542,00	ZVW/WW/WIA:	K/Ja/Ja		Dagen tijdvak:	20,00
Burg. staat:		Parttime %:	100,00	Speciale Tabel:	0		Dagen gewerkt:	20
Afdeling:		Uurloon:	22,14	Buitenl.Wn:	-		Verloonde uren	160,00
Kostenplaats:		Minimumloon:	1.491,60	Jaarloon BT:	59.234,00		Auto v/d zaak:	Ja
Functie:		Salaris tabel:	-/-	Tarief BT:	38,10 + 11,15 %		Cat. waarde-%:	48750,00-25,00

Code	Omschrijving	Aantal	Waarde	Uitbetaling	Inhouding	Tabel	BT	SVW	Cumulatief
1000	Salaris		3542,00		3542,00			3542,00	7084,00

Abbeelding 1 Salarisspecificatie per vier weken

- ➔ Post 41 gebruik je bij inkomens uit dienstbetrekking per maand, per vier weken of per week.
 - Ook een ZW-uitkering die iemand via zijn werkgever ontvangt terwijl diegene nog in loondienst is, moet bij deze post worden ingevuld. Is sprake van een ZW-uitkering via het UWV, dan hoort die uitkering thuis in post 43 (tenzij het recht op uitkering al voor 1 januari 2020 bestond).⁴
 - Is sprake van een salaris dat iemand als directeur-grootaandeelhouder (dga) verdient, dan moet diegene bijna altijd afzonderlijk de inkomensafhankelijke bijdrage voor de Zorgverzekeringswet (Zvw-bijdrage) betalen. Vink aan dat met die bijdrage rekening moet worden gehouden.

- ➔ Als je beschikt over een jaaropgave van iemand in loondienst, gebruik dan de speciaal daarvoor ontworpen post 60 in plaats van post 41.
 - Let op of er sprake is van een bijtelling voor het privégebruik van een auto van de zaak. Een dergelijke bijtelling vormt geen daadwerkelijk inkomen en die nemen we daarom niet mee in de alimentatieberekening. De meeste rekenprogramma's kennen een aparte regel waar deze bijtelling moet worden ingevuld. Door de bijtelling daar in te vullen, wordt deze niet meegenomen bij de berekening van het NBI, maar wel voor toeslagen, zoals het kindgebonden budget.
 - Heb je een jaaropgave van het UWV, gebruik dan deze post niet. Het gaat bij post 60 namelijk om het arbeidsinkomen (waarover ook de arbeidskorting wordt toegepast) en uitkeringen via het UWV behoren daar niet toe.

- ➔ Post 43 gebruik je als iemand een uitkering van het UWV ontvangt. Heb je een jaaropgave van het UWV, pas dan de periode aan naar 'per jaar'.